Høringsuttalelse NOU 2022-6 Nett i tide

Innledning og bakgrunn

Trøndelag Senterparti har nesten 2.800 medlemmer og partiet er representert i alle kommuner i fylket Trøndelag. Senterpartiet har ordførere i 20 av 38 kommuner i Trøndelag, 13 representanter i fylkestinget inkludert fylkesvaraordfører og to hovedutvalgsledere. Høringssvaret er utarbeidet av partiets sekretariat og vedtatt i fylkesstyret i september 2022.

Kraftforsyning, elektrifisering, næringsutvikling og ny produksjon av kraft henger tett sammen med samfunnsutvikling. Samtidig krever dette tiltak som kan være inngripende og konfliktskapende i mange lokalsamfunn. Det er behov for å se på om dagens regelverk og system er godt nok tilpasset til dagens situasjon og om systemet videre legger til rette for framtidig utvikling. Det legges til grunn at energilovens formål er uendret.

Dette leder videre til tre sentrale problemstillinger som utvalget har lagt til grunn:

- Nye store nettanlegg tar lang tid å utvikle, og det tar lang tid å konsesjonsbehandle disse
- Det er svært usikkert hvordan forbruket og behovet for energi vil utvikle seg i årene framover
- Tilknytningsplikten gir alle som ønsker det tilgang til et strømnett i hht energiloven. Prosessen rundt denne plikten er uforutsigbar og for lite standardisert.

Trøndelag Senterparti har i denne uttalelsen valgt å legge disse problemstillingene til grunn og se på disse opp mot utvalgets forslag til tiltak som er beskrevet nærmere i de forskjellige delkapitlene.

Kapittel 2 oppsummerer utvalgets anbefalte tiltak mens kap. 3 er en beskrivelse av strømnettet i Norge. Kapitlene 4,5,6 7 og 8 beskriver de forskjellige problemstillingene med tilhørende forslag til tiltak. Lovverk og rammer er beskrevet i kapittel 9. Kap. 10 beskriver konsesjonsprosessen mens kap 11 sier noe om konseptvalgutredning (KVU). Rapporten avsluttes med kap 12, 13 og 14 der tiltak for å redusere tidspunkt og ledetid er beskrevet samt økonomiske konsekvenser og virkninger av tiltak.

Trøndelag Senterparti mener

Ren og rimelig kraft har vært Norges fortrinn i mange år, og vil fortsatt være viktig i årene som kommer. Et overordnet mål i Hurdalsplattformen er at Norge fortsatt skal ha overskuddproduksjon av kraft. Vårt høringssvar bygger på de tre overordnede problemstillingene som utvalget har beskrevet:

Nettanlegg og konsesjonsbehandling

Kraftnettet i Norge er et naturlig monopol og nettselskapene regulerer dette monopolet. Det er viktig for Trøndelag Senterparti at det er Statnett som skal eie og drive alle mellomlandsforbindelser. Regionnettet bør på bakgrunn av dette eies og drives av nettselskapene. Trøndelag Senterparti mener at det må først legges bedre til rette for å oppgradere eksisterende nett for å redusere tap og øke overføringskapasiteten før en vedtar å bygge nytt.

Trøndelag Senterparti støtter utvalget i at behandling av konsesjoner må effektiviseres og at saksbehandlingstiden kortes ned. Tiltak som bidrar positivt på flere områder (f.eks samhandling på tvers av aktørene) bør styrkes. Det forutsettes at prosessene involverer alle berørte interessenter for å bidra til å finne de beste løsningene juridisk og planmessig. Slike prosesser bør også inkludere en oppdatering av verneplaner sett i lys av nye byggemetoder. Dette er sentrale punkter i Hurdalsplattformen, der vi ønsker å understreke viktigheten av at kapasiteten i strømnettet må forsterkes i hele landet.

Trøndelag Senterparti støttet utvalget i tiltak om å videreutvikle «fast-track», dvs hurtigløp for å behandle små saker hos NVE. Dette støtter opp under Hurdalsplattformens punkt om å legge bedre til rette for mer kraftproduksjon hos små kraftverk.

Forbruk og behov for energi

Når en kunde oppretter et kundeforhold til et nettselskap avtales det en gitt effekt energi fra nettet. Dette betyr at en kunde betaler for en gitt kapasitet i nettet. Ofte er denne kapasiteten større enn det kunden bruker, uten at dette kosten kunden noe å ha denne kapasiteten tilgjengelig. Med økende etterspørsel og mangel på kapasitet i flere regioner foreslår utvalget å finne en metode for å prise denne retten. Hensikten med dette er å gi kunden et incentiv til å frigjøre kapasitet ved salg av effekt, og dermed øke effektiviteten i nettet.

Dagens praksis med reservasjonsrett sikrer at bedrifter som melder inn mulige framtidige behov kan bli registrert i flere forskjellige lokale soner. Trøndelag Senterparti mener det må etableres et nasjonalt register slik at det kan bli mulig å se hvilke reservasjoner som er gjort hvor for å unngå doble og triple reservasjoner gjort av samme aktør.

Kraftforsyningen slik den er lagt opp til i dag med sine prioriteringer og flaskehalser er i all hovedsak styrt av administrative ledd på flere nivåer. Trøndelag Senterparti mener det må være mer åpenhet rundt forbruket og behovet slik at det er mulig å gjøre politiske prioriteringer ut fra vedtatte omforente satsingsområder.

Trøndelag Senterparti støtter utvalget i sine anbefalinger knyttet til økt effektiv bruk av kapasitet i strømnettet.

Trøndelag Senterparti ser at nettutveksling og nettutbygging mellom kraftområdene kan fungere bra dersom premisset om balanse i utvekslingen legges til grunn. Det må legges opp

til mer utveksling av strøm begge veier for å utjevne prisene mellom områdene. Regioner som i dag og i fremtiden ligger an til å ha underskudd av kraft må øke produksjon og sørge for å bringe mer kraft inn i det totale systemet.

Trøndelag Senterparti vil påpeke at elektrifisering av norsk sokkel ikke må gå på bekostning av utvikling og etablering av ny industri på fastlandet og strømprisen til innbyggere og industri. Regjeringen har varslet en storstilt utbygging av havvind som dobler produksjonen av fornybar kraft. Trøndelag fylkeskommunen mener dette må sees i sammenheng med elektrifisering av sokkelen. Trøndelag fylkeskommune forutsetter derfor at utbyggingen av ny kraft fra havvind må være vesentlig større enn kraftbehovet for elektrifiseringen av sokkelen

Tilknytningsplikt

Statnett kan eie, bygge og drive nettanlegg som inngår i transmisjonsnettet. Tilknytningsplikten innebærer at et nettselskap på regional -og transmisjonsnettnivå har plikt til å knytte seg til anlegg drevet av Statnett og videre levere energi på etterspørsel fra en kunde. I stor grad har nettselskapene etablert en praksis der planlegging og utredning av nettutbygging mv først skjer når en enkelt kunde har bestemt seg for å bygge på en gitt lokasjon. Dette fører til tidkrevende og lange prosesser. Samtidig vil en utbygging av nett gi utbygger økte kostnader og økonomisk risiko som utbygger må ta ansvaret for inntil et kunde/leverandørforhold er klart. Energiloven beskriver bl.a. nøytralitet og likebehandling, dvs alle aktører som ber om tilknytning skal behandles likt. En utvidet tilknytningsplikt foreslås å inneholde en plikt for nettselskapene å bygge ut nødvendig nett helt fram til kunde. Dette vil føre til en mer avklart rolle- og ansvarsfordeling i regionalnettet.

Tiltakene som utvalget anbefaler støttes av Trøndelag Senterparti.

Avsluttende kommentarer og innspill

Trøndelag Senterparti mener det er svært viktig at strømnettet utvikles videre i takt med den generelle utviklingen i samfunnet. En svekket infrastruktur svekker også vår beredskap og våre muligheter til å utvikle næringsliv og tjenester i lokalsamfunnene våre videre. Strømnettet er en viktig del av vår felles infrastruktur som griper inn i menneskers og bedrifters hverdag, spesielt når deler av funksjonaliteten er borte eller blir svekket.

Utvalget har beskrevet en lang rekke tiltak og anbefalinger med tilhørende vurdering av effektene disse anbefalingene gir. Hurdalsplattformen beskriver et behov for en energikommisjon som skal kartlegge framtidig behov og foreslå økt energiproduksjon. Arbeidet i dette utvalget vil være et godt grunnlag å jobbe videre med for en slik kommisjon der en skal vurdere norsk kraft fra vann, vind og sol og eventuelt andre energikilder inngår i en samlet helhetlig plan

For Trøndelag Senterparti

Ole Herman Sveian
Styreleder

Rune Hjulstad
Fylkessekretær